

Commissie
van Toezicht
Dendermonde

JAARVERSLAG 2022
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE GEVANGENIS TE DENDERMONDE

Inhoud

1.	De Commissie van Toezicht	1
1.1.	Samenstelling	1
1.2.	Werking	2
1.3.	Behandeling van verzoeken van gedetineerden	4
2.	De penitentiaire inrichting.....	7
3.	Het toezicht	7
3.1.	Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's	7
3.2.	Transversaal thema van het jaar 2022 : overbevolking	19
4.	Het beklagrecht	22
5.	De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2022	25
6.	Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2023	26

Bijlagen

Wij bieden de lezer van dit verslag een inkijk in de werking 2022 van de Commissie van Toezicht bij de Gevangenis te Dendermonde. Voor u ligt het resultaat van een jaar verbonden energie van de leden met alle belangrijke actoren in het dagelijks reilen en zeilen van deze gevangenis.
Dank aan allen! - Ann Moens - voorzitter

1. De Commissie van Toezicht

1.1. Samenstelling

De samenstelling van de CvT onderging in de loop van 2022 enkele wijzigingen. Hieronder de namen van alle leden met eventueel de wijziging. Tussen haakjes vindt u het competentiedomein van de leden vanuit hun persoonlijke en professionele achtergrond.

Voorzitter Ann(ie) Moens (mentale gezondheidszorg en beleid)
Ondervoorzitter Danny De Schepper (magistratuur vredegerrecht)
Secretaris Alain Piret (juridisch)

Leden:

- Chris Boel, (onderwijs)
- Marijke Collier, (juridisch)
- Arsène Colpaert, (magistratuur Hof van Beroep)
- Firmin De Brandt, (medisch)
- Dafné Koklenberg, (criminologie-psychologie)
- Leo Quintelier, (bedrijfsleven)
- Nathalie Tas, (justitiële administratie)
- Tom Van Herreweghe, (bemiddeling)
- Herman Verhelst, (sociale tewerkstelling)
- Katty Verstraaten (controle en opvolging).

Leden die de CvT verlieten in de loop van of eind 2022

- Lien Boutsen, (audit)
- André De Landtsheer, (medisch en preventie)
- Christa Van Campenhout, (psychiatrie en gedwongen zorg)

Leden die de CvT vervoegden in 2022:

- Lina De Brabander (bemiddeling)
- Jean-Pierre De Visscher (justitiële administratie)
- Hans Vanhulle (onderwijs en beleid)
- Piet Van Mulders (medisch en gerechtelijke expertise)

Samenstelling KC 2022:

- Voorzitter: Danny De Schepper, (magistratuur vredegerrecht)
- De Brandt Firmin, (medisch)
- Katty Verstraaten (controle en opvolging).

Plaatsvervangers: Arsène Colpaert - André De Landtsheer - Nathalie Tas

1.2. Werking

De commissie licht in dit hoofdstuk enkele **evoluties en wijzigingen** in haar werking toe.

Maandvergaderingen:

Gelukkig kon de commissie het volledige jaar live vergaderen en hopelijk is het tijdperk van digitaal vergaderen – dat toch wat beperkingen heeft- achter de rug.

Maandcommissarissen (MC):

Nadat in 2021 (startjaar Klachtencommissie (KC)) de leden KC enkel in duo een eerstaanwezende MC vergezelden, werden de effectieve leden KC in 2022 niet meer ingezet. De raakvlakken met de dossiers van de KC zijn te frequent. Enkel in nood zal de CvT nog beroep doen op de leden van de KC voor het maandcommissariaat. Het aantal van slechts 15 leden laat de CvT niet toe deze zinvolle rolscheiding eveneens door te voeren voor de plaatsvervangers KC.

Contacten met directie en interne diensten:

De MC en de commissie in het algemeen houden intensief contact met de directie. Het algemeen beleid van de gevangenis is gebaat met deze constructieve dialoog. In 2023 was uiteraard de afwerking van de nieuwe gevangenis en de verhuis die in het vooruitzicht gesteld was een belangrijk uitwisselingsthema. Zowel live overleg als mail, telefoon en beeldbellen waren communicatiemiddelen die dankbaar gebruikt werden.

Interne (en externe) diensten worden (meestal door de MC) vooral betrokken op casusniveau, naar aanleiding van grieven of bezorgdheden die de MC ontmoet in de uitvoering van zijn/haar opdracht.

Daarnaast heeft de commissie in 2022 zowel de beleidscoördinator externe diensten als de PSD ontvangen op haar maandvergadering. Dit waren leerrijke en constructieve gedachtewisselingen.

Positieve ervaringen bij de organisatie van de werkzaamheden

- ❖ De MC verkrijgt meestal de constructieve medewerking van het gevangenispersoneel. De commissie voelde wel dat de voorbereidingen voor de nieuwe gevangenis, naast de overbevolking en het personeelstekort bijkomend druk legde, ook op het basispersoneel van de gevangenis. Een paar kleinere fricties naar het eind van het jaar toe, werden door de commissie dan ook daaraan toegeschreven. Het is mogelijk dat 'onbekendheid' met doel, opdracht en concrete werking van de CvT hier ook een rol speelt.
- ❖ De commissie is ook tevreden dat ze voor de maandvergadering alsook voor de zittingen van de KC steeds kan beschikken over vergaderlokalen. Op vraag wordt er ook graag koffie voorzien, waarvoor dank. De CvT hoopt in de nieuwe gevangenis even vlot over de benodigde accommodatie te kunnen beschikken.

Problemen

- ❖ Beschikbaarheid van directie: ondanks het gegeven dat er – in het licht van de start van de nieuwe gevangenis- bijkomende directieleden toegevoegd werden, werd de beschikbare tijd van de directies steeds krapper. De MC kon niet bij elk bezoek een directielid ontmoeten; de vele vergaderingen ter voorbereiding van de verhuis naar de nieuwe gevangenis bemoeilijkten het contact met de directie en de samenwerking met de commissie.
- ❖ Nog los van het werfgebeuren en alle infrastructuurzorgen vergt de volledige voorbereiding van werking, beleid, regime,... voor een nieuwe gevangenis, die op termijn bijna 3 x zoveel gedetineerden zal herbergen, zoveel energie van alle directieleden, dat de commissie zich afvraagt of dit wel verantwoord en werkbaar is om intussen ook nog een overbevolkte, oude gevangenis draaiende te houden. Hoed af voor de inzet van al deze mensen en het snel vinden van een goede coöperatie en teamvorming met toch weer een aantal nieuwe directieleden.
- ❖ De tijdsimpact voor de directie van de dossiers voor de KC blijft ernstig onderschat. Zij hebben geen administratief-juridisch team ter beschikking voor de voorbereiding van al deze dossiers en niet elk directielid is jurist. Bijstand is ook niet systematisch voorzien. Voor complexe of ernstige situaties kunnen zij beroep doen op hun centrale diensten (Brussel) maar dit is geen systematisch gegeven.
- ❖ Elk commissielid kreeg reeds in 2021 een account voor toegang tot de digitale informatie in de gevangenis. Deze blijft echter slechts enkele maanden geldig zonder inloggen. Dit is geen oplossing voor MC's die maar 1 maand per jaar hun rol vervullen. Meer algemeen stelt de CvT dat alle digitale systemen gebruiksvriendelijker zouden moeten worden, zonder de veiligheidsaspecten te veronachtzamen.
- ❖ De overbevolking is nog steeds een ernstige belasting voor zowel personeel als gedetineerden. Zie ook verder bij het transversale thema.
- ❖ Accommodatie: hiervoor wordt verwezen naar vorige jaarverslagen. Enerzijds was de commissie verheugd te horen dat de oude gevangenis 'dicht' ging ter renovatie. De CvT hoopte dat het zou gaan om een 'afvoeren' als gevangenis (maar ook als andere collectieve opvangplaats) en herbestemmen in functie van culturele of erfgoedelementen. Latere geruchten zetten de commissie toch opnieuw met de voeten op de grond. Mede door feiten als de algemene overbevolking, het in voege treden van de korte straffen,... zal het waarschijnlijk over een minimale herconditionering gaan en circuleren allerlei pistes over de doelgroep die men voor ogen heeft, al dan niet als 'gevangenis'. De CvT kan enkel haar bezorgdheid herhalen.
- ❖ Aan het eind van het jaar (nov/dec) waren er iets meer fricties met het personeel voor wat betreft de werkzaamheden van de MC: lang laten wachten, wat kribbig reageren. Deze ervaringen staan in contrast met de algemene cultuur en ervaring van samenwerking. Mogelijke elementen die meespelen: stress door overbevolking, nieuwe personeelsleden die moeten ingewerkt worden, de verhuis, de plechtige opening en op datzelfde ogenblik de oude draaiende houden met een fractie van het personeel, ... maar ook de indruk dat er bij de huidige personeelsgroep te weinig kennis en vertrouwdheid is met de CvT en wat deze als rol heeft, mag en kan, ...

1.3. Behandeling van verzoeken van gedetineerden

Algemeen

De CvT- werking stoelt in Dendermonde op de verzoeken¹ die de MC ontvangt. Ook het toezicht op de werking van de gevangenis, het regime, de materiële omgeving en de processen vertrekt meestal vanuit signalen die de MC ontvangt van de gedetineerden. Af en toe buigt de commissie zich ook over (positieve én negatieve) signalen van medewerkers, diensten of directie.

De veruit het meest bewandelde weg voor de verzoeken is een groene brievenbus voor de CvT, geplaatst op de weg naar de wandeling, waar de gedetineerde autonoom een verzoek kan posten (geel formulier van de 'externe' diensten).

Daarnaast komen er ook sporadisch verzoeken via andere kanalen:

- soms mondeling bij het passeren in de gangen;
- via de CTRG-kanalen: het online contactformulier waarbij men dus kan kiezen voor een vraag aan een bepaalde lokale CvT. Het gaat hier dan om verzoeken die ingediend worden door een verwante van een gedetineerde. Deze mails komen terecht bij de secretaris van de CvT die voorzitter en MC contacteert voor een passend gevolg.

In 2022 waren er minder klachten over het verdwijnen van briefjes of het laattijdig bussen van briefjes die aan een PB werden meegegeven. Het stellen van vragen hierover en dus kenbaar maken van dit probleem aan de gevangenis heeft dus effect gehad. Dit gegeven blijft wel verder gemonitord.

Eens in de nieuwe gevangenis zullen al deze werkprocessen en -systemen opnieuw aangepast worden, zowel gezien de nieuwe omgeving als het op termijn veel groter aantal gedetineerden en betrokken gevangenismedewerkers.

Bij de verwerking van de verzoeken zijn ook een aantal algemene tendensen te bespeuren. Hieronder worden er twee benoemd:

- De aanvragen KC zijn een afzonderlijke categorie, die eerder haast niet bestond. Soms moet de MC toelichting geven over de criteria voor een klacht bij de KC. Vooral het gegeven dat het een beslissing van de directie moet zijn, wordt niet altijd zo begrepen.
- Er zijn een aantal veelschrijvers. Zij proberen elke week te komen, ofwel met hele vage klachten over allerlei werksystemen, ofwel met een zeer concrete herhaalde klacht over een dienst. Bij deze laatste categorie gaat het dan vaak niet zozeer om de dienst zelf, maar over hun strafdossier dat niet vooruit gaat, wat zeker niet altijd aan PSD, griffie of directie ligt maar niet zelden aan het wachten op externe diensten (procureur, sociale diensten,...). De frustratie wordt dan echter geprojecteerd op medewerkers uit bv de PSD.

¹ De CvT Dendermonde verkiest te spreken over 'verzoeken' of 'aanvragen' omdat niet alle contacten over 'grievens' gaan. Vaak gaat het ook over informatievragen, wegwijzing naar de juiste instantie, verbinding met diensten,... voor gedetineerden die nieuw binnenkomen of de taal niet machtig zijn en dus de processen en regels onvoldoende begrijpen. Daarnaast worden de zitdagen van de MC soms ook gebruikt om het hart eens te luchten of het algemeen uiten van ongenoegen. Tot slot is de MC ook een kanaal waarlangs men de klachtencommissie eventueel kan bereiken.

Cijfergegevens werking

❖ *Vergaderingen en vorming*

1) Gewone vergaderingen: 12

2) Extra bijeenkomsten/uitnodigingen:

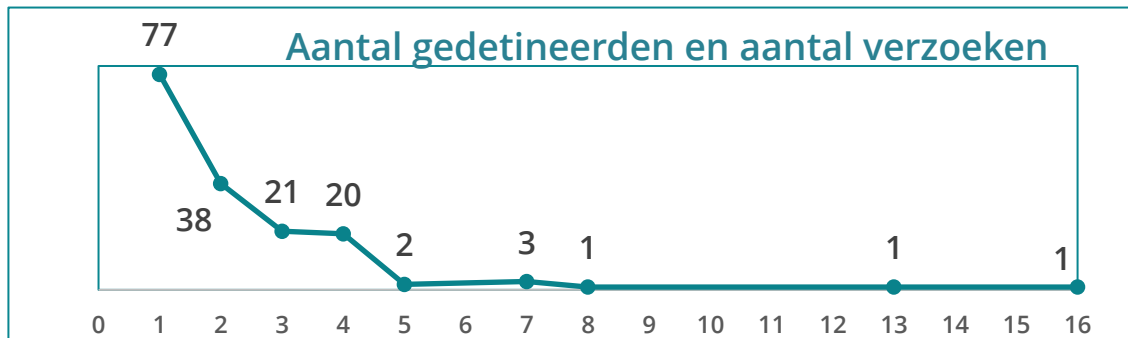
- Nieuwjaarsontmoeting: 28 januari 2022
- Bijeenkomsten (digitaal of live) voor
 - Rondleiding oude gevangenis: 23 maart (6 leden) en 23 september (7 leden)
 - Rondleiding nieuwe gevangenis: 24 juni (7 leden)
 - Toelichting externe dienstverlening: 1 april
- Opening nieuwe gevangenis: 2 december 2022 (voorzitter en ondervoorzitter)
- CTRG:
 - Opleiding: online opleiding bemiddeling: 6 december 2022 (6 leden)
 - Werkgroepen: werkgroep ledenbeleid: 19 maart (1lid)???
 - Studiedag
 - Voorzitters KC: 23 april
 - Kwartaalvergaderingen voorzitters, zowel onderling als met de CTRG
 - Dag vd commissies: 14 mei (2 leden)
 - Uitwisselingsmoment secretarissen
 - Op vraag CTRG: uitwerken voorstel reorganisatie CvT naar 2 gevangnissen. Een herwerkte nota was de basis voor verdere onderhandelingen door voorzitter en ondervoorzitter met CTRG op 28 juni en 23 september
- lezing DGZG: 22 oktober (1 lid)

❖ *Aanwezigheid leden op de maandelijkse vergaderingen, aantal bezoeken in de penitentiaire inrichting, aantal ingediende verzoeken van gedetineerde personen, aantal bemiddelingen (2 waarvan 1 voortijdig ingetrokken. De tweede deed na de bemiddeling klachtafstand).*

2022	aanwezigen vergadering (secr. Incl.)	maandelijkse aantal bezoeken MC aan de gevangenis	aantal ingediende verzoeken
januari	13	4	12
februari	12	4	19
maart	12	5	29
april	15	6	36
mei	11	4	11
juni	8	4	12
juli	10	5	19
augustus	8	4	22
september	15	5	11
oktober	11	5	11
november	10	4	13
december	11	5	24
	Gemiddeld 11 à12 leden	55 keer => 1x/wk	N= 219(met 224 grieven)

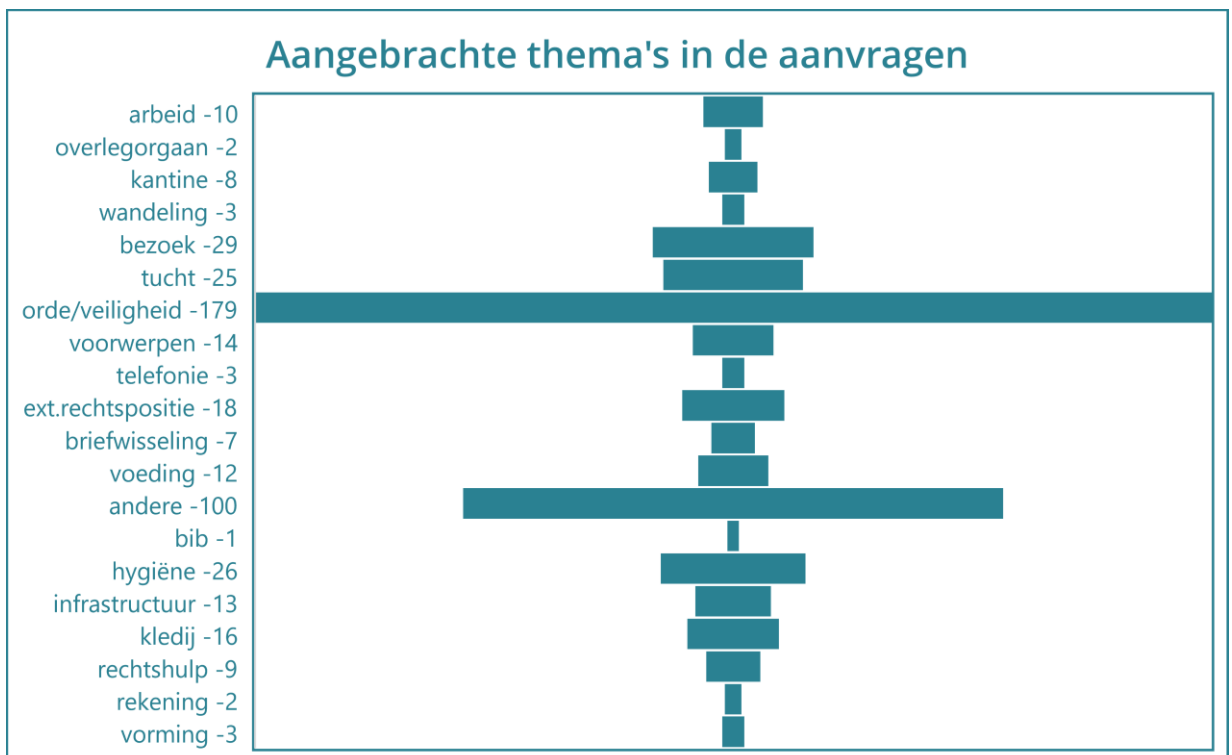
Cijfergegevens verzoeken

Er kwamen in 2022 224 verzoeken binnen bij de commissie, afkomstig van 116 verschillende gedetineerden (in 2021 182 verzoeken door 96 verschillende personen). Niet alle formulieren voor de klachtencommissie zijn hierbij ingerekend. Dit betekent quasi 1 verzoek per werkdag

Meestal gaat het om 1 tot max 4 aanvragen doorheen de tijd. Er zijn een paar 'veelvragers' met tussen de 7 en de 16 verzoeken op jaarbasis.

De commissie probeerde voor het eerst ook de verzoeken in te voeren in sharepoint. Dit digitaal registratieplatform wordt nog verder verfijnd door de CTRG, wat nodig is (oa 100 verzoeken niet kunnen onderbrengen in een van de mogelijke thema's). Toch krijgt de lezer met onderstaande grafiek alvast een idee van wat de gedetineerden beroert.

2. De penitentiaire inrichting

De cijfergegevens werden aangeleverd door het directieteam van de gevangenis.

Personeelskader: dit kader kende een evolutie in de aanloop naar de nieuwe gevangenis. Rekrutering kwam echter veel moeizamer op gang dan verwacht. Hierdoor werd ook de opleidingstijd voor starters noodgedwongen drastisch ingekort.

Situatie eind 2022

- Het kader in oud Dendermonde is 104 FTE + 4 voor het opstartteam. Dit kader is sinds het najaar 2022 stap voor stap aangevuld en zat eind 2022 op 140 FTE;
- Administratie: momenteel 20 mensen;
- PSD: 7 mensen, stilaan verhoogd – begin 2023 waren er 10 mensen;
- De directieploeg groeide in 2022 in het licht van de verhuis naar 7 personen.

Uiteraard is het theoretisch kader niet gelijk aan het effectief op de werkvloer. Hieronder dan ook de personeelsgegevens per maand (met expliciete dank aan PB – techn. deskundige bewaking)

Maand	N Agenten	FTE	Gemiddelde jobtime
Januari	102,52	92,14	0,90
Februari	100,57	90,45	0,90
Maart	100,64	89,55	0,89
April	100,85	89,05	0,88
Mei	104,66	92,75	0,89
Juni	106,77	93,20	0,87
Juli	106,63	93,54	0,88
Augustus	110,55	96,60	0,87
September	118,04	107,40	0,91
Oktober	124,51	113,01	0,91
November	134,86	123,05	0,91
December	154,80	142,27	0,92
Totaal	113,78	101,92	0,89

Streefgetallen nieuwe gevangenis

- Bewaking en techniek: 293 FTE, opsplitsing in veiligheidsassistenten en detentiebegeleiders = VA: 119 FTE, DB = 174 FTE.
- Bij de verhuis zal het kader aan 200 FTE zitten. (verhuis is niet met de 444 gedetineerden, maar met de huidige bevolking – eind 2022 ca 280).
- Administratie: er wordt naar 24 mensen gegaan;
- PSD: groei naar 18 mensen met PSD-zorgteam: 2,5 FTE psychologisch en 2,5 FTE sociaal.
- Directie groeit naar 8 directieleden en 1 ondersteuner.

3. Het toezicht

3.1. **Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT's**

Opgvolgingspunten vanuit het vorige jaarverslag: zie onderdeel onderaan dit verslag.

De commissie ontving in 2022 219 aanvragen tot gesprek over in totaal 224 grieven van 116 verschillende gedetineerden. Voor de weergave van de accenten baseert de commissie zich zowel op deze binnengelopen verzoeken als op eigen vaststellingen.

3.1.1. Detentieomstandigheden

Beschouwing vooraf: er zijn een paar algemene positieve punten te melden

- De directie erkent objectief vastgestelde problemen (i.v.m. de kantine, de wasserij, luchten,...) en engageert zich om deze problemen in de toekomst ook effectief beter op te (laten) volgen.
- Een aantal aanvragen zijn eigenlijk al opgelost vooraleer de MC langs komt. Dit kan wijzen op een toegankelijk(er) beleid voor de gedetineerden om bij problemen intern een oplossing te kunnen krijgen die tot tevredenheid stemt.

A. Goede staat van het gebouw

- a. *Vaststellingen:* de staat van het gebouw is voldoende gekend. Het steeds verschuiven van de verhuisdatum had comfortgevolgen voor gedetineerden, personeel en directie voor het ganse jaar 2022, bijvoorbeeld stroompannes waardoor ook het bezoek vastliep.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* vastgestelde en gemelde mankementen werden wel systematisch opgenomen met de lokale verantwoordelijken, ook met het oog op het uittekenen van het beleid in de nieuwe gevangenis. De CvT raadt hier nogmaals aan dat justitie zich grondig beraadt OF het verantwoord is om dit gebouw, zelfs na herconditionering, als collectieve verblijfsinrichting te behouden.

B. Keuken en voeding

- a. *Vaststellingen:* het dagbudget blijft krap (3,70€ in maart), voor diabetici zijn er geen specifieke keukeninstructies (zie bij het onderdeel gezondheidszorg) en de etensbedeling blijft een ideaal moment om ook andere zaken te bedelen waarbij fatiken onder druk gezet worden.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* het krappe budget klopt, is een grief die ook in andere collectieve verblijfsvoorzieningen gehoord wordt. Het drugsprobleem in de gevangnissen overstijgt het lokale niveau en ook dit thema voedingskost. Het zou best afzonderlijk en transversaal voor heel België benaderd worden. *Positief punt:* in de nieuwe gevangenis zal men in de voorziene keukens kunnen koken, alsook in sommige cellen bepaalde maaltijden kunnen klaarmaken (magnetron). De kantenlijst wordt aangepast.

C. Kledij

- a. *Vaststellingen:* terechte grieven over gescheurde wasnetten en daardoor verloren kledij. De gedetineerden weten bovendien meestal niet dat ze voor verloren kledij een vraag tot schadevergoeding kunnen indienen. Ook bij het binnenbrengen van eigen kledij loopt het af en toe fout en komt de kledij niet (of pas na een ganse tijd) aan bij de gedetineerde.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* In maart was de procedure gestart voor nieuwe, grotere wasnetten, in juni waren ze al in gebruik; verdubbeling van de wascapaciteit omdat er toch nog een bijkomend waslokaal ingericht werd met 2 wasmachines en droogkasten. Bij verlies van kledij kan een schadeclaim worden ingediend om voor dit verlies vergoed te worden. Het duurt lang vooraleer er uitbetaald wordt omdat deze claim naar Brussel moet. De CvT vraagt zich af OF er ooit al een gedetineerde ergens een vergoeding kreeg voor verloren gegane kledij. De CTRG zou dit in haar contacten met DGEpi kunnen nagaan.

D. Hygiëne en corona

- a. *Vaststellingen:* douchen is soms een probleem bij staking; er zijn af en toe conflicten met celgenoten die zich niet verzorgen; wat te doen bij weigeren van TBC-test en wat met (de duur) van de quarantaine; er waren vragen bij het poetsen van de medische dienst.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* douchen is een van de prioriteiten, maar valt toch soms weg als men keuzes moet maken bij onderbemanning tijdens staking. Celwissel is een oplossing bij klachten over de hygiëne van de celgenoot, maar door de overbevolking kan dit niet altijd gebeuren. De staat van de medische dienst is opgenomen door de CvT-arts.

E. Voorwerpen, diensten

- a. *Vaststellingen:* het verlies van wasgoed in het voorjaar, zie hierboven, het verbod om uurwerken binnen te brengen (wegens misbruik: smokkel, betaalmiddel) en dan uiteraard het binnenbrengen van drugs (droppen op wandelkoer, drones), zelfs met medewerking van een beambte.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* wasprobleem is opgelost, drugsbeleid overstijgt het lokale niveau. *Positief:* achtergelaten kledij bij strafeinde wordt door de aalmoezenier bedeed aan behoeftige gedetineerden.

F. Geld en boekhouding

- a. *Vaststellingen:* een paar onduidelijkheden over de stand van de rekening.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* navraag toonde aan dat het systeem wel OK is: gedetineerden kunnen altijd telefoneren om de toestand van hun rekening te vragen. Elke dinsdag krijgen zij een rekeninguittreksel.

G. Kantine

- a. *Vaststellingen:* vooral klachten over het bestel- en bedeelstelsel en de onaangekondigde prijsstijgingen, soms zelfs tussen bestelling en levering in.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* analyse samen met de directie toonde aan dat er eigenlijk weinig tijdsruimte is voor wijzigingen aan het systeem en dat de klachten over de prijzen legitiem zijn. Aanbeveling: er zou over gevangenen heen die werken met Solucious prijsafstemming moeten komen en afspraken met Solucious over planning prijsstijging.

3.1.2. Contacten met de buitenwereld en familiale band

a. *Vaststellingen:*

BEZOEK

- Bezoek algemeen: het systeem kreeg in 2022 een doorlichting en actualisatie.
- Bij tumult in het detentiecentrum dient soms een (te) lange wachttijd in acht te worden genomen, zodat het ongenoegen van gedetineerde gerechtvaardigd was.
- De lokale directie heeft bij betwisting van een nakende transfer geen enkele impact op het argument “te grote afstand voor bezoek”.
- Overbevolking brengt striktere toepassing van regels mee: voortijdig afbreken ongestoord bezoek, strikte toepassing regels (minuut te laat ≠ bezoek), ordemaatregel tegen bezoeker.
- Er waren enkele keren stroompannes door waterinsijpeling (staat gevangenis!) waardoor timing voor het (ongestoord) bezoek ook vastliep.
- Een aantal klachten ongestoord bezoek: voortijdig afgebroken, niet kunnen doorgaan, wandeling missen wegens tijdstip ongestoord bezoek.
- Waar mogelijk probeert de directie oplossingen te zoeken: bijvoorbeeld ex-vrouw mag 13-jarige zoon niet vergezellen op bezoek en wachten in de auto. In SIDIS bleek de bezoeksstatus van de vrouw onterecht nog op beperkt te staan. De beperking werd opgeheven.
- Kinderbezoek was gepland op moment van de start van de wandeling waardoor veel bezoektijd verloren ging en de kinderen alleen zaten.

TELEFONIE: een onduidelijkheid ivm bellen naar de advocaat als men in de strafcel zit werd opgelost door de kwartierchef. Een *positief punt* is dat er nu telefoon op cel is.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- *Positief punt* dat waar mogelijk ook bij stakingen het bezoek doorgaat, afhankelijk van de beschikbare mankracht.
- Aanbeveling: blijven monitoren of er geen knelpunt voor het bezoek zit bij het onthaal, o.a. of er wel faire tijdsbewaking is voor iedereen.
- Nieuwe bezoeksregeling: het aantal klachten daalt. De directie geeft mee dat er nog wel wat opstartproblemen zullen zijn.
- Er waren enkele keren stroompannes door waterinsijpeling (staat gevangenis!) waardoor de timing voor het (ongestoord) bezoek ook vastliep.
- Problemen ongestoord bezoek: Directie zegt zich ervan bewust te zijn dat er zich soms problemen voordoen met het ongestoord bezoek. Factoren die daarbij een rol spelen:
 - Er is in deze gevangenis slechts 1 ruimte voor ongestoord bezoek (OB);
 - Er zijn 4 OB per dag (4 x 2 uur). Alle tijdsloten zitten permanent vol wegens grote vraag;
 - Als bezoek door omstandigheden (bv een code rood in het centrum wegens een incident) te laat start, moet het ook voortijdig stoppen, aangezien het volgende bezoek niet kan worden opgeschoven;
 - Er zijn stakingen geweest, waarbij het bezoek niet kon doorgaan;
 - In de nieuwe gevangenis zijn 4 ruimten OB. Het zal makkelijker zijn om iemand te prioriteren, die een eerder bezoek mislopen heeft.
- Kinderbezoek: aangekaart met CAW: ging in de toekomst rekening te houden met de planning van de andere activiteiten.

3.1.3. Regime en activiteiten

OVERLEGORGAAN (OO)

a. *Vaststellingen:* Tijdens de pandemie lag het overlegorgaan stil. Sommige CvT-verzoeken horen eerder thuis op dit OO. Niet iedereen kent dit orgaan.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* De CvT heeft aangedrongen dat de werking van dit belangrijk orgaan snel weer opgestart werd, wat inderdaad gebeurde. Sinds de zomer terug opgestart.

Positief:

- De CvT krijgt het OO- verslag bezorgd;
- De CvT wijst voor sommige verzoeken/vragen de weg naar de dienst IRP en het OO. Er is een goede complementariteit met de CvT, o.a. probleem Telenet opgelost.

WERK

a. *Vaststellingen:* grieven over objectief(!) tekort aan werkmogelijkheden en vergoedingsverschillen tussen gevangenis. Er zijn altijd een 100-tal wachtende aanvragen (op een bevolking van ca 260). Het werkhuis ging in september tijdelijk dicht. Het personeel werd noodgedwongen ingeschakeld in de nieuwe gevangenis om alles klaar te krijgen.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* het is de lokale directie die de vergoeding bepaalt binnen het beschikbare jaarbudget. De vergoeding kan dus afwijken van instelling tot instelling.

Positieve elementen: in de nieuwe gevangenis meer ateliermogelijkheden; er werd maximaal voorzien in alternatief werkaanbod of een compensatie bij het sluiten van het werkhuis. (Door het verschuiven van de verhuisdatum duurt deze sluiting jammer genoeg ook langer.)

WANDELING

a. *Vaststellingen:*

- De wandeling blijft de plaats om zaakjes te regelen (o.a. drugs) of rekeningen te vereffenen;
- (Te vaak) no shows bij oproeping:
 - wandelen wordt soms verkozen boven het MC-gesprek. MC moet vaak lang wachten;
 - sommigen ontkennen dat ze op de wandeling 'opgeroepen' werden (okt-nov). Volgens de PB weigerden betrokkenen de wandeling te verlaten;
 - volgens één van de betrokkenen (opnieuw opgeroepen) wist hij van niets;
 - oproepingen tijdens de wandeling was ook punt op het overlegorgaan van 23/9/2022.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- De CvT wil over de wandeling het volgende onder de aandacht brengen i.v.m. de nieuwe gevangenis: de voorziene plaats voor "wandeling" 444 gedetineerden te klein (zelfs in 2 à 3 shiften) en de voorziene plaats voor "ATV-wandeling" is ruim onvoldoende, op het randje van mensonwaardig.
- Niet opdagen op gesprek met MC: zegt iets over het relatieve belang van de gespreksverzoeken. De bezoeken plannen tussen de wandelingen is geen evidentie, en zal dit in de nieuwe gevangenis nog minder zijn. PSD en JWW kampen met hetzelfde probleem.
- Het oproepen tijdens de wandeling werd verder onderzocht. Directie zegt dat er 3à4x afgeroepen wordt, via meerdere kanalen.
- *Positief:* bij staking is het doorgaan vd wandeling prioritair (zelfs boven douchen). Belangrijk in het 'gesloten' regime vd gevangenis. (22/24u op cel).

RELIGIE EN LEVENSBESCHOUWING

a. *Vaststellingen:* de voorzitter CvT ontving in maart een bezorgde mail van de aalmoezenier en had in juni tijdens een werfbezoek contact met de verantwoordelijken Anglicaanse kerk en de moreel consulent over de regeling in de nieuwe gevangenis. De zorgen gaan zowel om de omvang van de beschikbare ruimte in de nieuwe gevangenis als het polyvalente karakter ervan.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* de CvT steunt de bezorgdheid van de bedienaars van de erediensten dat in de nieuwe gevangenis de erediensten onderbedeeld zijn: het is een erg kleine, polyvalente ruimte, waardoor geen eigen uitstraling mogelijk is en er onvoldoende mensen kunnen participeren. Dit aspect van het gevangenisleven gaat er dus structureel op achteruit. Nu beschikt men een mooie kapel die oecumenisch gebruikt wordt.

3.1.4. Gezondheidszorg

TOEGANKELIJKHEID

- a. *Vaststellingen*: er kwamen 4 klachten over de medische opvolging die door de arts van de commissie werden nagetrokken. In alle gevallen bleken de medische zorgen en adviezen correct.
- b. *Follow-up en aanbevelingen*: zoals vorig jaar werd een audit gedaan van medische voorzieningen met aandacht voor de WERKBELASTING: Steekproef van 213 briefjes over 12 dagen in maart (ong.270 gedetineerden). Aantal aanvragen:
 - voor dokter (incl. Kine): $133/12d = 12 \times 2u$ of gemiddeld 5 à 6 per uur consultatie
 - voor tandarts: $49/12d = 4 \times 4u$ of gemiddeld 3 per uur consultatie
 - voor psychiater: $35/12d = 4 \times 3u$ of gemiddeld 3 per uur consultatie
 Dit is vergelijkbaar met de audit van 2021

GEZONDHEIDSPREVENTIE EN -PROMOTIE

- a. *Vaststellingen*:
 - Screening op TBC: de radiografiebus (MRU) van de VRGT is al meer dan een jaar niet meer beschikbaar. De voorziene radiografie bij opname ter opsporing van actieve TBC werd op initiatief van de lokale arts noodgedwongen vervangen door een ID-test (THT) om niet telkens een uithaling te moeten aanvragen voor een externe RX-thorax. Deze procedure wordt voor elke binnenkomer gevolgd, ongeacht of ze na medisch onderzoek bij intake als verdacht of niet worden beschouwd. In oktober weigerde een inkomende gedetineerde de ID-test. Ofschoon er geen redenen waren om hem als besmettelijk te beschouwen, werd hij door de lokale arts in quarantaine gezet. 3 maanden later blijkt hij nog altijd onder de strenge quarantainemaatregelen te vallen ofschoon hij geen enkel TBC-symptoom vertoont en intussen een celgenoot kreeg 'omdat het risico quasi nihil is' volgens de gevangenisarts. Intussen worden hem al die tijd een aantal rechten ontzegd door zijn 'quarantaine': geen gemeenschappelijke wandeling of activiteiten, geen fysiek bezoek, geen opleidingen, geen werk.
 - Gezonde voeding en aangepaste diëten: weinig variatie in het voedingsaanbod, gebaseerd op een winter- en zomercyclus van 8w. Weinig of geen verse groenten of fruit. Er zijn ook geen uitgeschreven richtlijnen voor de keuken voor de bereiding van medische diëten (bijv. voor diabetici, vetarm,... waardoor de uitvoering door de keuken veel nattevingerwerk omvatte.
 - Corona: gedetineerden kregen de mogelijkheid om een boostervaccin te laten toedienen.

- b. *Follow-up en aanbevelingen*:

TBC: betrokkene weigert om persoonlijke redenen de ID-test die hem en de andere inkomende gedetineerden opgedrongen wordt omdat Justitie er zelfs na een jaar niet in slaagt een haalbaar alternatief aan te bieden voor een defecte radiografiebus. Ofschoon er geen enkel argument is om deze persoon als een risicopersoon voor TBC te beschouwen, wordt een quarantainemaatregel voor onbepaalde duur opgelegd die niet langer als een beschermende maatregel voor de andere gedetineerden kan beschouwd worden maar wel als een 'straf' voor het zich beroepen op een fundamenteel patiëntenrecht. Dit heeft vérstrekkende gevolgen voor zijn detentieomstandigheden en zijn recht op een normale procesgang. Het is duidelijk dat hier zowel de (medische) rechtvaardiging als de proportionaliteit van deze (straf)maatregel ver te zoeken is. De gevangenisarts meldt dat er in de nieuwe gevangenis een radiografietoestel voorzien is. Indien dit operationeel is tegen de verhuis - die opnieuw uitgesteld is tot half maart 2023- betekent dit dat betrokkene tegen dan bijna 6 maanden in 'quarantaine' zal verbleven hebben. Het screeningbeleid voor de gedetineerden wordt uitgestippeld door de directie Medico-Sociale diensten. De CB 95 inzake TBC dateert intussen van 2010 en is gebaseerd op een advies dat dateert van 2007. Sindsdien is dat advies niet meer aangepast aan de huidige epidemiologische en wetenschappelijke evolutie van TBC-screening.

De CTRG wordt gevraagd om het gevoerde beleid inzake TBC-screening in de gevangenissen zoals uitgestippeld in de CB 95 aan een grondige evaluatie te (laten) onderwerpen en intussen maatregelen te treffen om oneigenlijk gebruik van de hierboven beschreven ‘quarantaine’ aan banden te leggen.

Qua voedselhygiëne zijn er geen incidenten gesignaleerd. De controle van het Federaal Voedselagentschap is positief. Men moet het tekort aan vers fruit zelf aanvullen via de kantine.

Een verpleegkundige (Julie) heeft in 2022 een nascholing gevolgd ‘referentieverpleegkundige diabetes’ maar is niet opgeleid om concrete dieetrichtlijnen op te stellen voor de keuken. Er wordt uitgekeken hoe de situatie verandert bij omschakeling naar een externe cateringdienst.

Er werden geen data bekomen over de uptake van de coronaboosters door de gedetineerden.

SPECIFIEKE CATEGORIEËN EN SITUATIES: mentale problemen

a. *Vaststellingen:* verblijf in isolatiecel van gedetineerden met psychische problemen (al of niet op eigen vraag): 4 gevallen werden opgetekend: op eigen vraag wegens angst en onveiligheidsgevoel of als veiligheidsmaatregel wegens bizar gedrag of hongerstaking en zelfverminking.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* gedetineerden met psychische/psychiatrische problemen die niet in de gepaste setting elders konden verzorgd worden verblijven noodgedwongen of op eigen vraag op strafcel of observatiecel, soms vele keren en/of voor langere duur.

MEDISCH DOSSIER

a. *Vaststellingen:* EMD ‘Epicure’ is al jaren niet meer ondersteund en dus niet aangepast om met andere platformen zoals eHealth te communiceren of om lokaal statistieken te genereren.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* Met het huidig EMD (=elektronisch medisch dossier) is het niet mogelijk om op elk moment statistieken te maken over de lokale gevangenispopulatie. Ook op jaarbasis gaat dit niet, omdat bij transfer lokaal de toegang tot het dossier van een gedetineerde 30 dagen na zijn laatste consultatie verdwijnt. Die toegang heeft de centrale medische dienst dan wel, maar deze moet dan wel in staat zijn om een gedetineerde te linken aan de gevangenissen waar deze in de onderzochte periode verbleef.

MEDISCHE UITHALINGEN EN ZIEKENHUISOPNAME

a. *Vaststellingen:* tijdens corona konden geen opnames in het MC in Brugge gebeuren.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* Er waren in 2022 ongeveer 300 medische uithalingen (consultaties en technische onderzoeken) en 5 hospitalisaties in AZ St-Blasius te Dendermonde.

HITTE

a. *Vaststellingen:* in de zomer kwamen er grieven over het gesloten blijven van het deurluikje (32°C)

b. *Follow-up en aanbevelingen:* luikje wordt soms gesloten als er te veel lawaai uit de cel komt. Bij de directie de afspraken bevestigd om de hittegolfsituatie enigszins draaglijk te maken:

- De winketten gaan open om 9 u (start wandeling) en sluiten tussen 20u en 20u30. Normaal blijven ze heel de tijd open, maar bij storend gedrag (roepen ed.) worden ze gesloten.
- Alle gedetineerden hebben de beschikking over kraantjeswater en tijdens de wandeling wordt er extra water uitgedeeld.

3.1.5. Orde en veiligheid

Tuchten. In 2022 waren er 851 tuchtmaatregelen. In tegenstelling tot het intuïtief aanvoelen was slechts 16% (136) hiervan direct druggerelateerd tegenover 24% (206) die te maken hadden met ordeverstoring en/of agressie.

FOUILLES

a. *Vaststellingen:*

- Er werd op initiatief van de lokale politie een fouille uitgevoerd door de aanwezige politieagenten op de aangemelde bezoekers voor het bezoek van 14u45 op 25 september. Hier kwam protest op van bezoekers. De lokale directie kan op de bezoekers geen fouille uitvoeren.
- Er waren klachten over het niet aanreiken van de handdoek of het aanwezig blijven van vrouwelijk personeel.
- Celcontroles worden soms nogal brutaal uitgevoerd met schade of bevuiling als gevolg.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- De directie gaf steeds aandacht aan CvT-signalen: verder onderzoek en eventueel ingrijpen
- Aanbeveling: zie ook bij registers. Het zou goed zijn mocht er van de fouilles op het lichaam een register aangelegd worden met gegevens over wie, wanneer, aanwezigen, resultaat...

AFZONDERING: STRAF- EN BEVEILIGINGSCEL

a. *Vaststellingen:*

- Bij ongeveer 60% van de MC-bezoeken zat er minstens 1 persoon in een straf- of in de beveiligingscel.
- Het gaat meestal om agressie of persoonlijke (mentale) problemen.
- Dendermonde kreeg ook 1 maal voor de strafcel iemand toegestuurd vanuit Wortel (na een incident en overplaatsing van 4 personen)
- (slechts) eenmalig wat moeilijkheden voor het bezoek aan de strafcel: 4 nov kon de strafcel niet worden bezocht omdat er geen personeel was om te begeleiden (de wandeling werd beëindigd, er was een zeer groot aantal nieuwe gedetineerden dat moest begeleid worden ...). De kwartierchef gaf aan dat het 2 u zou duren vooraleer de MC de strafcel kon bezoeken.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- De CvT stelt na lezing van de CTRG-brochure over straf-en beveiligingscellen vast dat het een complexe materie blijft waarbij veel termen door mekaar gebruikt worden. In het licht van de nakende verhuis zou het aangewezen zijn om over een eenvoudige/eenduidige samenvatting door de CTRG te kunnen beschikken.
- de commissie stelde zich de vraag op welke manier iemand verzet kan aantekenen bij verwijzing naar de straf- of beveiligde cel en de vorm en termijn waarmee dit dient te gebeuren.
- De onverantwoorde wachttijd voor de MC om de strafcel te bezoeken werd aangekaart met de directie door de voorzitter: is zeker niet de bedoeling dat de MC (zo lang) moet wachten.
- Vraag: kan iemand die op strafcel zit aanwezig zijn op een correctionele zitting die hem aanbelangt? De regiocoördinator onderzoekt dit verder.

3.1.6. Incidenten

a. *Vaststellingen:*

Gedetineerden onderling: Al bij al zijn conflicten tussen gevangenen geen dagelijks probleem in Dendermonde. Het gaat meestal om een vechtpartij, zwaar fysiek geweld, agressief gedrag of verbaal. De conflicten zijn meestal 1-1, doen zich vaker voor op de wandeling en minder vaak op cel (uiteen gehaald indien mogelijk) en zijn niet zelden druggerelateerd.

Gedetineerden-personeel: Hierover zijn vaker en meer uiteenlopende grieven:

- Een periodiek terugkerende grief zijn uitspraken van sommige Pb'ers die bij de gedetineerden overkomen als 'jennen'/uitdagen of racistisch.
- Het gaat meestal over duwen en trekken, verbale agressie en bedreigingen. Een grote trigger als beambten verwijzen naar strafdossier vd gedetineerde (= not done).
- Viseren van een bepaalde gedetineerde door een bepaalde beambte: eenzelfde ernstig incident begin 2022 is door verschillende medegedetineerden gemeld.
- Herhaalde relationele incidenten met een bepaald personeelslid, in diverse jobs en functies.
- Een incident op de wandeling waar celgenoten nadien in de bres sprongen en meerdere beambten (terecht) ingezet werden.
- Een personeelslid dat betrokken raakte in drug- en GSM-trafiek, mede door te sterke persoonlijke betrokkenheid op een gedetineerde.
- Incident in het ziekenhuis (slagen door beambte) – bleef woord tegen woord.
- Een situatie escaleerde omdat beambte aan betrokken derde informatie verstreekte over een interventie. Het conflict zette zich daardoor verder tussen de betrokken gedetineerden.

Bezoekers: ongelijk ervaren behandeling bij het hanteren van de bezoekregels (tijdig aanmelden) blijft beleefd als willekeur, ook in 2022. Het ging om een paar incidenten aan het onthaal nav niet binnen mogen op afgesproken bezoek (staking, te laat aanmelden,...).

Politie: geen expliciete incidenten mét de politie, wel nav interventie door de politie: commotie over een grote drugscontrole met een behoorlijk resultaat, naaktfouille van bezoekerster en een grief over geld, in bewaring genomen door de lokale politie bij een arrestatie, dat niet terug kwam.

Externe diensten: geen incidenten, voor de gedetineerden niet altijd helder onderscheid tss PSD/JWW

Zelfdoding: er was in 2022 geen overlijden door zelfdoding, wel 2 ernstige suïcidepogingen.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- De MC vindt gehoor en een klankbord bij de directie, die het incident kan duiden, relativeren waar gepast of effectief concreet aanpakken waar aangewezen... Als de CvT concrete gegevens en data heeft, onderzoekt de directie altijd de situaties. Als er geen derden bij waren, is analyse van een gemeld incident quasi onmogelijk als de feiten ontkend worden. Soms klopt de grief niet met het beeld dat de directie van een medewerker had. Dan wordt deze medewerker verder gemonitord. Een paar medewerkers krijgen extra opvolging. De impact- en verandermogelijkheden van de lokale directie blijven echter beperkt. Uiteraard is niet elke aangebrachte situatie 'terecht' en is er soms ook sprake van stemmingmakerij bij de gedetineerden of in de personeelsgroep.

- Acten door de gedetineerden zijn meestal door het personeel 'vastgestelde feiten', acten door het personeel zijn ook door de gedetineerde 'ervaren' feiten. Het gaat hier regelmatig om een 'stijl'-probleem, niet altijd om 'inhoud' (dus niet WAT, wel HOE) en dit aan 2 kanten. De relationele gevolgen blijven dan soms onnodig lang aanslepen.

- De CvT vond geen onregelmatigheden bij de politie-interventies. Indien een gedetineerde klacht wil indienen, dan geeft de commissie info hoe de wijkagent kan ingeschakeld worden (via griffie)

- *Aanbeveling:* permanente vorming over relationele en rolaspecten van de job blijft cruciaal
- *Positief:* Sinds juni 2022 voorzag DG EPI dat de directie met de (voorzitter van de) CvT diende af te stemmen hoe de commissie systematisch ingelicht wordt over ‘ernstige incidenten’. De directie brengt de voorzitter (en de MC) steeds op de hoogte bij ernstige voorvallen (waarvoor dank).
- De commissievoorzitter had contact met de beleidscoördinator externe diensten i.v.m. het onderscheid JWW-PSD-CAW...Men is zich zeer bewust van de blijvende verwarring. Ook het personeel ziet niet altijd het onderscheid tussen alle diensten. Ze blijven aandacht besteden aan profilering (cf. rapportbriefjes: groene voor EPI, gele voor 'externe' diensten; uitleg in onthaalgesprekken bij de verschillende diensten, etc.). Ze zoeken ook naar een ‘koepelnaam’ voor de externe diensten en zullen ook aandacht besteden aan duidelijkere profilering.
- *Positief:* Voor de eigen leden CvT is een infomoment georganiseerd met deze beleidscoördinator externe diensten, want ook voor de leden CvT was de onderscheiden rol van deze diensten niet altijd erg duidelijk. Dit gebeurde ook met de PSD.

3.1.7. Detentieplan: overplaatsing

- a. *Vaststellingen:* soms zijn mensen al op transfer vooraleer hun klacht bij de KC behandeld wordt; er waren vragen over beroep aantekenen tegen transfer en meerdere vragen over transfer naar open inrichting.
- b. *Follow-up en aanbevelingen:* Transfer op zich is geen materie voor de CvT. Transfer kan niet als er nog hangende zaken zijn en/of nog niet alle straffen uitgesproken zijn. Bovendien zijn er heel wat voorwaarden om in aanmerking te komen voor open regime. De commissie vroeg naar het transfersysteem en beroepsmogelijkheid bij de directie: in een arresthuis wordt standaard aan elke gedetineerde die definitief veroordeeld is, gevraagd naar de voorkeuregevangenis om zijn straf uit te zitten. Indien geen voorkeur opgeven, wordt dit beschouwd als ‘geen voorkeur’ en beslist de centrale administratie. De ‘beslissing tot plaatsing’ is een standaardprocedure en laat in het midden of en wanneer er effectief een transfer komt. Daarvan worden ze pas op de ochtend van transfer op de hoogte gebracht en ze kunnen dan niet meer in beroep gaan.

3.1.8. Personeel

- a. *Vaststellingen:*

Directie: Veel nieuwe directieleden in het licht van voorbereidingen van de nieuwe gevangenis. Elk bijkomend directielid zet een eigen ervarings- en expertisedomein in bij het ontwerpen van de nieuwe werking. De CvT merkte dat er beleids- en planmatig gewerkt werd. De directie is ook echt overvraagd het afgelopen jaar. Het was niet altijd eenvoudig om tijdens het bezoek de directie te spreken.

Bewaking:

- personeelstekort en moeizame bijkomende rekrutering waren de rode draden; nieuw personeel is vaak ook een jongere generatie met andere jobverwachting en meer jobhopping.
- De bejegening van gedetineerden door sommige penitentiaire beambten is niet steeds even respectvol: celcontrole is soms nogal brutaal met weinig respect voor bezittingen vd gedetineerde en de privacy van de gedetineerden wordt soms geschonden (naaktfouilles zonder handdoek; meekijken bij virtueel gesprek,..).

PSD: Er kwamen tegenstrijdige signalen over de PSD (traag, te weinig personeel, uitbreiding,...)

- b. *Follow-up en aanbevelingen:*

Directie: er werd via allerlei andere communicatiemiddelen gewerkt: mail, telefoon, beeldbellen... Soms was er niemand bereikbaar maar meestal werden de CvT-leden altijd vriendelijk ontvangen met waar mogelijk een onmiddellijke opvolging van de bezorgdheden van de MC of de voorzitter.

Positief punt: samenwerking met de directie loopt nog steeds zeer vlot, met de nodige flexibiliteit en respect voor ieders rol en positie.

Bewakingspersoneel: in verband met het personeelstekort wordt op stakingsdagen gekeken over hoeveel mensen men beschikt om de activiteiten in prioritaire volgorde te laten doorgaan (wandelen, douchen, andere bewegingen). Het noodgedwongen inschakelen op de werf van atelierpersoneel en daardoor stilvallen van het werkhuis wordt zowel door CvT als door de directie jammer gevonden. Hopelijk voldoende inzetbare personeelscapaciteit eens de verhuis achter de rug is.

PSD: zeer constructief ervaren ontmoeting met de PSD (mevrouw Els Speleman en collega). Ze legden de rol en werking PSD uit op een maandvergadering CvT en gaven tegelijk correcte info over de huidige en de toekomstige situatie.

3.1.9. Garanties

Recht op informatie

a. Vaststellingen:

Informatie begrijpbaar bij de gedetineerde te krijgen, blijft een voortdurende uitdaging. Gezien het groot aantal talen dat aanwezig is in de gevangenis, is de infoverstreking geen evidentie.

De commissie vindt het een van haar rollen om bij de contacten de informatie te verstrekken, of de weg te wijzen naar de juiste instantie.

Ze stelde zich de vraag hoe gedetineerden in de strafcel info krijgen over de mogelijkheid om beroep aan te tekenen (waar, vorm, termijn).

Als er werkprocessen geactualiseerd worden, dan ontvangt de commissie de nieuwe procedure. In 2022 ging het oa over bezoek, onthaalfolder in 5 talen, binnenbrengen kledij, Soms moet er actief naar gevraagd worden, maar het is nooit een probleem om de docu te ontvangen. (onthaalfolder in bijlage)

b. Follow-up en aanbevelingen:

CTRG zou het taalprobleem nogmaals kunnen aankaarten aangezien de nood aan begrijpbare en blijvend beschikbare info voor elke gedetineerde, zeker in een arresthuis, een transversaal gegeven is.

De commissie merkt vanuit haar verder nazicht dat veel info die gegeven wordt bij het intakegesprek op dat ogenblik niet gecapteerd wordt door de binnenkomer (te veel tegelijk in een stresssituatie?) en dat vragen nadien terugkomen, ook bij de MC. De commissie vraagt zich ook af of het infokanaal (TV) voldoende gebruikt wordt. De info over het Steunfonds is daar ter beschikking en toch kennen weinig mensen dit fonds. Hopelijk brengt na de verhuis een meer uitgewerkt infosysteem soelaas.

Concreet, n.a.v. een incident, legde de directie de procedures BVM (bijzondere veiligheidsmaatregel) en IBVR (individueel bijzonder veiligheidsregime) en de beroepsmogelijkheden uit.

Opportuniteit: er zijn een aantal informatieve kanalen beschikbaar over de verschillende diensten in de gevangenis. De mogelijkheid bestaat om in 2023 bijv. over de CvT en de KC een informatiespot in eenvoudige taal (meerdere talen?) te laten verschijnen op zo'n kanaal.

Positief: een aantal werkprocessen (en communicatie hierover) krijgen periodisch een update. Signalen vanuit de CvT worden ook altijd zorgzaam meegenomen. In de nieuwe gevangenis zou informatie nog veel beter via digitale weg (scherm) beschikbaar komen.

Klachtenprocedure

a. *Vaststellingen:* De MC moet informeren over de mogelijkheid tot het indienen van een klacht bij de KC. Veel klachten KC voldoen niet aan de ontvankelijkheidseisen. Herhalen van de voorwaarden blijft dus een opdracht voor de MC. Er was ook 1 melding van een niet terechtgekomen klacht voor de KC die aan een PB zou zijn bezorgd, maar niet doorgegeven aan KC of CvT. In 2022 werd verder duidelijk dat de combinatie met MC-rol niet oké is. Dit heeft voor gevolg dat de commissie niet over 15 MC's beschikt maar slechts over 12 (waarvan er nog 3 plaatsvervanger zijn in de KC).

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

- De CvT had een intern debat over in welke mate men de klager al kan inlichten bij manifest onontvankelijke klachten (bv. over een beambte)
- Nazicht bij een rondgang leert dat de infoposters quasi in alle gangen correct uithingen.
- Suggestie: bij een lange doorlooptijd is het jammer dat de klager geen tussentijdse info ontvangt over de stand/fase van het dossier.
- De directie blijft ervaren dat de klachtencommissie een administratief omvangrijk bijkomend werkpakket is, dat gewoon bijkomend op de reguliere opdrachten komt (met in Dendermonde de voorbereiding van de nieuwe gevangenis er ook bij) waarbij de directie zich niet zelden de minst beslagen of omkaderde partner op het ijs voelt tijdens deze zittingen. Juridische bijstand (DG EPI) kan ingeroepen worden in de inhoudelijke voorbereiding, maar verleent geen bijstand tijdens de zittingen zelf.

Registers

a. *Vaststellingen:*

- Registers werden teruggevonden voor fouilles op cel (papieren register in farde); ook voor alle andere verblijven/regimes wordt een apart register bijgehouden, ook voor het bezoek gebeurt er registratie. Het bezoeksysteem is in 2022 geactualiseerd.
- Geen registers voor fouilles op het lichaam, strafcellen/beveiligde cellen. In SidisSuite is enkel tijdens de opsluiting zichtbaar wie op strafcel of beveiligde cel zit. Men moet zich behelpen met het tuchtregister en tijdens het verblijf in de beveiligde cel de observatiefiche, die daarna naar het individueel dossier gaat.

b. *Follow-up en aanbevelingen:* de commissie vindt het bijhouden van een register van de naaktfouilles (o.a. met vermelding van welke PB'ers erbij aanwezig waren) prioritair. *Suggestie* gezien de actualiteit: topic in de periodieke besprekingen van de CTRG met DG EPI om een regeling uit te werken tot bijhouden van een (digitaal) register van de fouilles op het lichaam.

Interne communicatie/rapportbriefjes

a. *Vaststellingen:* veel minder klachten over verloren(?) gegane rapportbriefjes. Er kwamen wel een paar reacties op de communicatie met de medische dienst: briefje van maandag pas op donderdag op consultatie en bezwaar dat op aanvraagbriefje voor de arts de consultatiereden moet staan.

b. *Follow-up en aanbevelingen:*

De CvT is van mening dat gevoelige gegevens niet op een rapportbriefje thuishoren. Navraag leert dat de situatie genuanceerder is: Medisch rapportbriefje moet in een papieren zakje worden gestopt, niet dicht gekleefd wat vragen oproept in verband met het medisch geheim.

Wachttijd consultatie: betrokkene moest langer wachten op consultatie omdat de onderzoeksresultaten nog niet binnen waren. De medische dienst zou dit kunnen mededelen aan de patiënt.

3.1.10. Werk/rol van een Commissie van Toezicht:

a. Vaststellingen:

Contact met de gedetineerden: De relaties met de MC zijn meestal oké. Men begrijpt dat de MC een externe dienstverlener is. Het onderscheid met de KC is niet voor iedereen even helder. Er zijn ook “veelvragers” en mensen die maand na maand met dezelfde (gedateerde) feiten komen. Ook de vele no shows op het gesprek zijn lastig voor de werkorganisatie van de MC.

Rapportage: De opmaak van het jaarverslag is telkens weer een hele klus voor vrijwillige leden CvT, zelfs als in de loop van het jaar al verslagelementen opgelijst werden. De benodigde tijdsinvestering staat niet in verhouding met het gebruik dat er achteraf van gemaakt wordt door CTRG en derden.

b. Follow-up en aanbevelingen:

- Veelvragers: hier vindt elke MC wel iets op: schriftelijk reageren, bespreken dat iedereen kans moet krijgen met bv. nieuwe afspraak eind van de maand, ...
- No shows: onderzoek leerde dat het waarschijnlijk niet ligt aan het niet horen van de oproeping. Mogelijks is het probleem intussen opgelost of minder cruciaal geworden voor de betrokkene.
- Herhalen van dezelfde klachten: de MC leest wel het vorige verslag, maar het is onhaalbaar om telkens alle verslagen door te nemen. Hopelijk biedt sharepoint snelle zoekmogelijkheden. Eenzelfde woordgebruik en het thuis kunnen voorbereiden van aanvragen zijn achillespezen.
- Jaarrapport: de commissie van Dendermonde hoopt dat een goed werkende sharepoint, flexibel hanteerbaar door de lokale commissies, hier nog meer ondersteuning zal kunnen bieden. De CvT Dendermonde hoopt ook dat de CTRG vinger aan de pols houdt om de vereisten voor het jaarverslag ‘haalbaar en doelmatig’ te houden. Deze opdracht mag lokaal de gewone werking niet in het gedrang brengen. Misschien kan er ook enige vorm van compensatie tegenover staan.

3.2. Transversaal thema van het jaar 2022: overbevolking

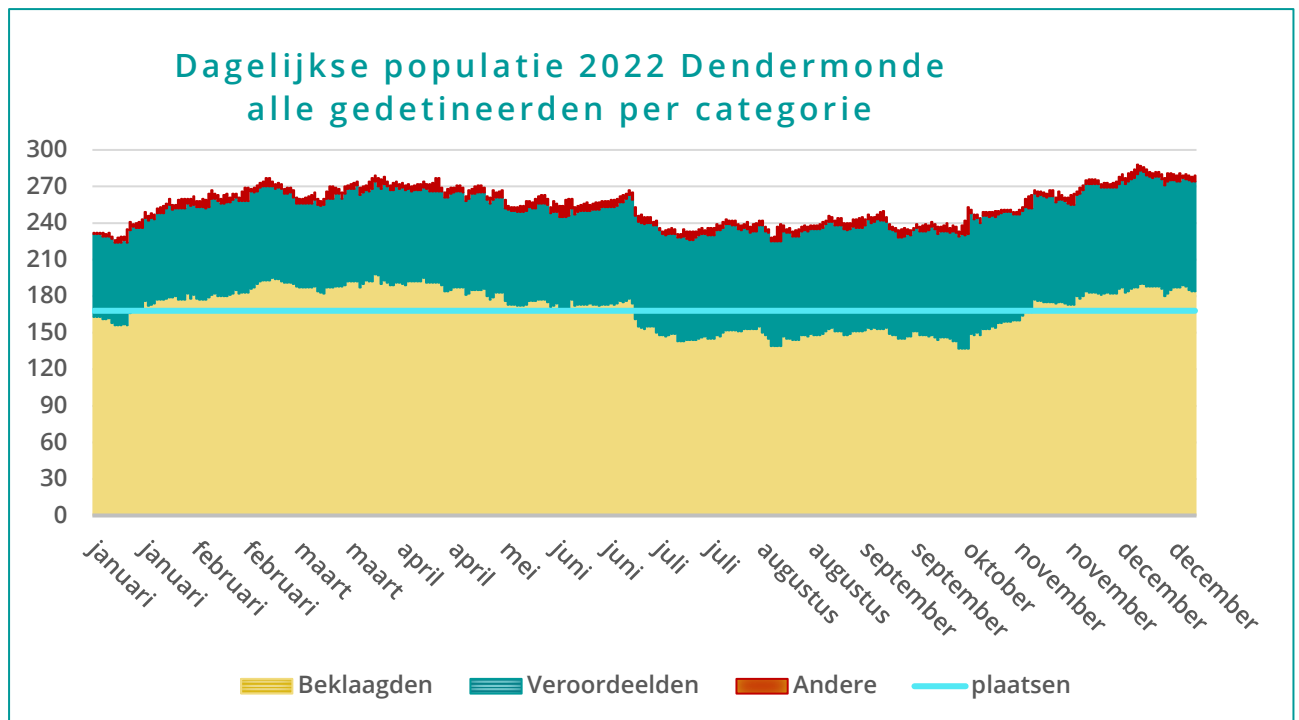
Gevangenisbevolking Cijfers:

Capaciteit: 159 + 9 beperkte detentie – enkel mannen – geen geïnterneerden

Hieronder uitsplitsing per maand (gemiddelde vd dagstaten).

Maandgemiddelde	Gedetineerden	Beklaagden	Veroordeelden	Andere
Januari	243	169	70	4
Februari	265	183	76	6
Maart	267	189	73	5
April	273	191	76	6
Mei	263	179	78	5
Juni	258	172	79	7
Juli	237	148	85	5
Augustus	238	148	85	5
September	242	150	86	5
Oktober	244	148	90	5
November	265	174	86	5
December	280	186	89	5
JAARGEMIDDELDE	256	170	81	5

Dendermonde zit – alleen al met de beklagden - aan het maximaantal plaatsen van 168 (lijn).

Algemeen: om de impact in kaart te brengen is een steekproef genomen van 4 maanden gespreid over het jaar. Aangezien vaak dezelfde problemen opduiken, is het resultaat voldoende representatief.

Impact op de materiële omstandigheden in detentie

Dendermonde heeft 168 plaatsen en de 9 plaatsen beperkte detentie kunnen niet ingezet worden voor de basisgroep bij overbevolking. Het plaatsen van stapelbedden bracht eventjes soelaas maar de absolute maximumcapaciteit is 270. Grondslapers kwamen in 2022 dan ook in Dendermonde in toenemende mate voor. Uiteraard wordt het woon- en leefcomfort aangetast bij overbevolking. Ook het matchen van celgenoten kan quasi niet meer gebeuren. Hieruit ontstaan wrijvingen en grieven en wordt het tegelijk moeilijker om bij vaststellingen uit te maken welke celgenoot verantwoordelijk is. Illustraties (oa vanuit de verzoeken):

- ontevreden over celgenoot (roker; psychisch labiel, ongewenst geconfronteerd met drugs in cel, hygiëne en onderhoud cel (de ene doet het en de andere niet)
- privacy en multicel: 3 mannen kregen zelfde tuchtstraf voor drugs die van 1 van hen waren

Impact op het regime en de activiteiten in detentie

Indien er te veel aanwezigen zijn (en te weinig personeel om het rustig te organiseren) dan wordt veel strikter aan 'procedures' gehouden (beheersbaarheid) wat soms menselijke praktijkbenadering in de weg staat. Vooral het verdwijnen van tijd/ruimte voor het personeel om situaties individueel te kunnen benaderen speelt hier een rol.

Illustraties:

- bezoektijden strikt toepassen waardoor bezoek niet toegelaten, ongestoord/virtueel bezoek abrupt afgebroken;
- geen ruimte om bv extra brood te bedelen aan wie het vraagt;
- bedelen kantine: inhoud sterk afwijkend, bezorgen bij afwezigheid;
- herhaalde stroompannes (kan aan overgebruik liggen, maar ook aan de staat van de gevangenis);
- briefwisseling: rouwbrief erg laat ontvangen;

- persoonlijke voorwerpen: verdwijnen horloge, verdwijnen 'dure' kledij wegens gebrek aan inventarisatieruimte;
- soms tekort aan informatie bij binnenkomers, wat niet altijd direct opgemerkt wordt (en waarmee men dan bij de MC terecht komt);
- De wachtlijsten voor werk zijn ontzettend lang geworden (steekproef leerde dat er minstens 100 mensen op de wachtlijsten staan).

Impact op gezondheidszorg

Hierover verneemt de commissie vooral dat de medische dienst te veel wachtenden heeft en dat procescommunicatie (bv. stavaza van een onderzoek) soms ontbreekt. Grieven over het niet krijgen van een extern onderzoek houden mogelijk ook verband met het vermijden van externe bewegingen.

Impact op de orde en veiligheid

- Stressbestendigheid onder tijdsdruk bij het personeel speelt zeker ook mee. We zien verschillen in persoonlijke stijl/aanpak bij bepaalde chefs.
- Geweld/spanningen tss gedetineerden alsook tss gedetineerden en personeel (o.a. ivm een verdwenen horloge)
- Waar er onterechte disciplinaire maatregelen genomen werden door de directie kan ofwel een klacht bij de KC ofwel een bemiddeling volgen.
- Geweld/spanningen TSN gedetineerden alsook tss gedetineerden en personeel (nav verdwenen horloge, klacht tegen pb'er, misverstanden die nadien bijgelegd worden,..)
- Er is ook minder ruimte voor het ordelijk en veilig organiseren van het gevangenisgebeuren en de bewegingen. Hierdoor is er soms een mismatch tussen meerdere activiteiten: bv ingeroosterde activiteiten zoals wandeling, bezoek of douchen enerzijds en afspraak PSD, CvT of initiatief externe dienst anderzijds. Niet elke gedetineerde weet de juiste prioriteiten te leggen en door de veelheid aan dossiers is het voor de hier genoemde diensten niet steeds mogelijk om met elke individuele situatie rekening te houden.

Impact op de (voorbereiding op) re-integratie in de maatschappij

Werkings van de PSD: De veelheid van dossiers heeft een negatieve impact op de kwaliteit van de werking en de toegankelijkheid voor individuele gedetineerden. Ook de doorlooptijden en wachttermijnen worden door overbevolking beïnvloed. De frequentie van contacten verlaagt omdat er meer mensen bediend moeten worden. Voor het team is het ook minder mogelijk om - bv. bij blijvende frictie tussen een gedetineerde en een teamlid- snel een alternatieve dossierbehandelaar te koppelen.

Impact op het gevangenispersoneel

Bij overbevolking blijft er (nog) minder tijd over voor contacten met collega's en 'team'-vorming. Mogelijks speelt dit ook mee bij een paar incidenten in 2022 en bij het snel terug afhaken van starters. De toegenomen stress bij het detentiepersoneel is voelbaar in de aanpak, het geduld en de gemoedelijkheid verdwijnen soms. Ook bij directie en de ondersteunende administratieve diensten neemt de werkdruk recht evenredig toe met het aantal aanwezige gedetineerden.

4. Het beklagrecht

4.1. Werking van de klachtencommissie

4.1.1. Verhouding met de CVT.

Sinds de inwerkingtreding van de KC geeft de voorzitter systematisch op de maandvergaderingen van de CVT een overzicht van de door de KC behandelde dossiers.

Er wordt nog steeds vastgesteld (eigenlijk bevestigd) dat het niet aangewezen is om leden van de KC ook te laten fungeren als MC, omdat nogal wat klachten bij de MC worden geformuleerd door “cliënten” van de KC of achteraf resulteren in een klacht. In functie van de goede werking van de KC blijft het aangewezen dat de vaste samenstelling ervan zoveel mogelijk kan worden gegarandeerd en zo min mogelijk beroep moet worden gedaan op plaatsvervangers.

Ook het feit dat de KC steeds moet worden voorgezeten door een jurist is niet altijd evident. Vooral niet omdat de CVT slechts een beperkt aantal juristen bevat die niet altijd beschikbaar zijn om de voorzitter van de KC te vervangen indien nodig. Bij een uitbreiding van de CVT n.a.v. de opstart van de nieuwe gevangenis wordt best ook uitgekeken naar bijkomende leden/juristen die ook bereid zijn om plaatsvervangend voorzitter van de KC te zijn.

4.1.2. De eigenlijke werking van de KC: cijfergegevens.

In 2020 heeft de KC 45 klachten behandeld. Algemeen moet dus worden vastgesteld dat het aantal klachten t.o.v. vorig jaar met 73 % is toegenomen (van 29 naar 45).

Naar samenstelling van de klachtencommissie toe, kunnen de klachten als volgt worden onderverdeeld:

- 26 klachten (57,7 %) zijn behandeld door de collegiale klachtencommissie;
- 15 klachten (33,3 %) zijn behandeld door de alleen zetelende klachtenrechter;
- 2 klachten (4,4 %) resulteerden in een klachtafstand
- 2 klachten (4,4 %) resulteerden in een bemiddeling door de MC, waarvan alvast één geslaagd is.

De klachten hadden betrekking op de volgende materies en hebben geleid tot de navolgende beslissingen:

Nr.	Materie	Beslissing
0001	Uitoefening elektronisch toezicht	Klachtafstand
0002	Tucht	Klacht ongegrond
0003	Tucht	Klacht deels gegrond
0004	Tucht	Klacht gegrond
0005	Tucht	Klacht ongegrond
0006	Tucht	Klacht gegrond maar beslissing intussen gecorrigeerd
0007	Tucht	Klacht ongegrond
0008	Weigering ongestoord bezoek	Klacht ongegrond
0009	Tucht	Klacht gegrond
0010	Bezoek	(alleen zetelend) klacht onontvankelijk
0011	Tucht	(alleen zetelend) klacht ongegrond
0012	Voorlopige maatregel	Klachtafstand
0013	Wijze van behandeling	(alleen zetelend) klacht onontvankelijk
0014	Tucht	(alleen zetelend) klacht onontvankelijk

0015	Virtueel bezoek	Klachtafstand na bemiddeling
0016	Tucht	Klacht ongegrond
0017	Tucht	Klacht gegrond
0018	Tucht	Klacht ongegrond
0019	Tucht	Klacht ongegrond
0020	Tucht	Klachtafstand
0021	Tucht	Klacht ongegrond
0022	Geseponeerde tucht	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0023	Tucht	Klacht ongegrond
0024	Betwisting vergoeding celschade	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0025	Verlies goederen bij politie	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0026	Geseponeerde tucht	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0027	Verlies goederen bij transport	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0028	Verlies goederen bij uitgang	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0029	Klacht tegen RAD over vechtpartij	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0030	Tucht	Klacht ongegrond
0031	Tucht	Deels klachtafstand, deels ongegrond
0032	Verlies goederen bij bezoek	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0033	Tucht	Klacht gedeeltelijk gegrond
0034	Vraagt vertrouwelijk gesprek	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0035	Tucht	Klacht gegrond
0036	Ordemaatregel (bezoekverbod)	Klacht onontvankelijk
0037	Slechte medische bejegening	Klacht onontvankelijk
0038	Tucht	Klacht ongegrond
0039	Tucht	Klacht gegrond
0040	Ordemaatregel	Klacht gegrond
0041	Tucht	(alleen zetelend) Klacht gegrond
0042	Tucht	Klacht ongegrond
0043	Transfert Bijzondere veiligheidsmaatregel	Klacht 1 onontvankelijk Klacht 2 ongegrond
0044	"Algemene" klacht	(alleen zetelend) Klacht onontvankelijk
0045	Tucht	Bemiddeling door MC

Inhoudelijk kunnen de klachten als volgt worden onderverdeeld:

- 25 klachten (55,6 %) hebben betrekking op tucht
- 4 klachten (8,9 %) hebben betrekking op een voorlopige-, veiligheids- of ordemaatregel
- 3 klachten (6,7%) hebben betrekking op de bezoekenregeling
- 3 klachten (6,7 %) hebben betrekking op de algemene wijze van behandeling in de gevangenis
- 3 klachten (6,7 %) hebben betrekking op het verlies van goederen
- De andere klachten hebben betrekking op elektronisch toezicht, vergoeding celschade, medische behandeling of transfert.

Naar resultaat toe kunnen de klachten als volgt worden onderverdeeld:

- 16 klachten (35,6 %) werden onontvankelijk doch ongegrond verklaard
- 14 klachten (31,1 %) werden onontvankelijk verklaard
- 8 klachten (17,8 %) werden gegrond verklaard
- Bij 3 klachten (6,7 %) werd uiteindelijk klachtafstand gedaan
- 2 klachten (4,4 %) hebben geleid tot een succesvolle bemiddeling van de maandcommissaris
- 2 klachten (4,4 %) zijn gedeeltelijk gegrond verklaard.

4.1.3. Conclusies m.b.t. de werking van de KC.

Algemeen stelt de KC vast dat de individuele beslissingen van de directeurs beter worden onderbouwd en gemotiveerd. Wellicht als gevolg van het klachtenrecht is er bij de directie duidelijk een groeiend bewustzijn voor de inhoudelijke en vormelijke kwaliteit van de beslissingen. In dit opzicht is het klachtenrecht weldegelijk een belangrijke stap voorwaarts.

Het groot aantal onontvankelijke klachten is opvallend. Er is duidelijk nog meer nood aan sensibilisering naar de gedetineerden toe wat de bevoegdheden van de klachtencommissie betreft. Voor de gedetineerde is het onderscheid tussen de maandcommissaris en de klachtencommissie niet altijd even duidelijk.

De KC wordt goed ondersteund door de juriste van de CTRG. Zij bereidt de beslissingen voor en werkt ze af. De door de basiswet voorgeschreven termijn voor de behandeling van een klacht blijkt nog steeds niet realistisch te zijn. Dit heeft vooral te maken met de (te) korte termijnen waarbinnen zowel de directeur als de gedetineerde hun verweerschriften en/of standpunten moeten bekend maken en de noodzaak voor de KC om een dossier voldoende voor te bereiden.

De KC heeft nog steeds het gevoel om *“achter de feiten aan te hollen”* nu klachten tegen tuchtbeslissingen dikwijls pas kunnen worden behandeld wanneer de tuchtbeslissing al geheel of gedeeltelijk is uitgevoerd. De schorsingsbevoegdheid van de voorzitter kan hierop lang niet altijd een antwoord geven, vermits de voorzitter zelden beschikt over voldoende informatie om een eventuele schorsing te verantwoorden. In vele gevallen (bv. tucht) bieden ook de compenserende maatregelen geen soelaas meer.

Algemeen kan worden vastgesteld dat de behandeling van dossiers van de leden van de KC relatief veel tijd vergt en alleszins meer dan de tijd die voor het bepalen van de zitpenning in acht wordt genomen. Ook voor de directie en de gevangenisadministratie vormt het voorbereiden en opvolgen van de zitting van de KC een grote bijkomende administratieve belasting terwijl geen bijkomend personeel is voorzien. Dit maakt dat dossiers door het klachtensecretariaat pas op de valreep worden in orde gemaakt en betekeningen van beslissingen soms op zich laten wachten.

Gezien de lange en soms onvoorspelbare doorlooptijd van een klachtenbehandeling zou het aangewezen zijn dat de klager via het klachtensecretariaat tussentijdse info ontvangt over de stand van het dossier. Anderzijds moeten we vaststellen dat de juristen die zijn toegewezen aan de KC's reeds behoorlijk beladen zijn. Ook niemand anders heeft nog ruimte om dit te doen. Eigenlijk zou de wetgever ervoor moet kiezen om de klachtenprocedure te professionaliseren. Het klachtenrecht kan pas goed kan werken, wanneer daartoe professionele rechters worden aangesteld...

5. De belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor het jaar 2022

5.1. Belangrijkste lokale PROBLEMEN

1. Het grootste probleem blijft de **overbevolking** (stijgend aantal grondslapers) en de **onderbemanning** van het personeel.
2. **Uitgeleefde detentieomgeving** en structureel ruimtegebrek
3. Willekeur en machtsmisbruik door sommige beambten. In bijna elk maandverslag lees je klachten van gedetineerden over de **bejegening** door sommige PBers. Het gaat vaak om dezelfde personen, gelukkig maar enkele, maar het blijft wel duren.
4. De problemen met de **bezoekregeling**, ook voor het ongestoord bezoek. In januari 2022 werd door de directie een doorlichting van het probleem aangekondigd en zouden er 'nieuwe procedures' uitgewerkt worden. Deze zijn recent aan de CvT doorgespeeld.
5. Medische problemen van gedetineerden en de vorm van die **medische rapportbriefjes**

5.2. Op basis van deze vaststellingen formuleert de CvT de volgende AANBEVELINGEN:

1. **Infrastructuur:** snelle verhuis naar de nieuwe gevangenis en blijven opvolgen van een aantal constataties en staat van het materiaal (bv matrassen).
2. Vraag aan de CTRG om aan DGEpi te vragen werk te maken van een **register voor naaktfouilles**.
3. Een aantal aanbevelingen hebben geen verband met punt A, omdat de CvT op die punten toch (bijna) niet kunnen ingrijpen. Wel een duidelijk verband met de werking van de CvT zelf:
 - De **goede verstandhouding met de directie en PBers** met alle mogelijke middelen in stand houden en hen doen inzien dat de CvT-leden geen inspecteurs zijn, maar bemiddelaars.
 - Het directieteam verzoeken om **wekelijks** (of desnoods om de veertien dagen) een **persoonlijk gesprek** te hebben met de MC over de ontvangen klachten.
 - Het verslag van het **overlegorgaan** aan alle leden van de CvT doormailen. Het geeft een beeld van hetgeen er bij de gedetineerden leeft.

5.2.3. Welke GOEDE PRAKTIJKEN wil de CvT Dendermonde behouden of invoeren

1. Werking van de CvT:
 - Het verslag van de MC twee dagen voor de vergadering doorsturen, zodat iedereen de vergadering thuis kan voorbereiden. Dit creëert ruimte voor 'bespreking'.
 - Opvolging aanvragen MC: maximale behandelingstijd betrachten van 1,5 week.
 - Blijven investeren in de verbinding van de groep: na de vergadering samen iets gaan drinken en nakaarten. Dit helpt leden om te leren van elkaar en het vertrouwen wordt groter.
 - Uitdaging: sharepoint als lokaal werkinstrument verkennen.
2. Wanneer de nieuwe gevangenis op kruissnelheid is, overwegen om een steekproef doen bij de gedetineerden met vooraf goed gekozen vragen en peilen naar hetgeen goed gaat en welke klachten toch weerkeren. (inspiratiebron: CvT Gent). Dit gebeurt best in overleg met de directie. Ook voor de directie zou dit interessante gegevens kunnen opleveren.
3. Het goede contact met de directies behouden en borgen.

6. Opvolging werkpunten 2022 en belangrijkste werkdomeinen voor 2023

6.1. Realisaties 2022: in elk van de werkdomeinen werden stappen vooruit gezet.

- ❖ De deelname aan de transversale CTRG-thema (Steunfonds en overbevolking).
 - Het thema steunfonds werd overgenomen door CTRG in het eigen onderzoek. De MC werkten mee aan een steekproefbevraging in de periode t/m 31 mei 2022. Blijkt dat het steunfonds weinig algemeen bekend is bij de ontvangers gedetineerden in die periode. Nazicht leert dat de informatie voor hen wel degelijk via het TV-infokanaal beschikbaar is.
 - Het thema overbevolking kwam eerder in de dit jaarverslag al aan bod.
- ❖ De nieuwe gevangenis: was een permanente rode draad in het overleg met de directie. De commissie organiseerde – samen met de directie- zowel een (hernieuwde) rondgang in de stadsgevangenis (oude - maart) als op de werf van De Poort (nieuwe - juni) waardoor de CvT toch al een idee kreeg over de nieuwe omgeving en kon beginnen met de voorbereidingen van de noodzakelijke wijzigingen aan de werkprocessen. De voortdurend wisselende overheidscommunicatie en verschuivende deadlines zijn genoegzaam bekend uit media. Eind 2022 was er zicht op een voorlopig verhuistijdstip (februari). De nieuwe gevangenis is klaar, werd officieel geopend (dec) maar de grootste uitdaging is de rekrutering en de minimaal noodzakelijke vormingstijd voor nieuwelingen. Dus zowel het tijdstip van de verhuis als het krijgen van duidelijke, eenduidige en stabiele info over de concrete plannen met de oude gevangenis, blijven voorwaardelijkheden in het uitwerken van het toekomstige lokale CvT-beleid.
- ❖ Het verder opvolgen van de Sharepoint: de leden van de KC waren de eersten die stappen zetten op dit digitale platform. De voorzitter was de volgende die actief ging werken met sharepoint. Aangezien vele leden toch nog te weinig gebruiksvriendelijke info hebben en onvoldoende vertrouwd zijn met de werking, wordt begin 2023 een initiatie gepland in samenwerking met de regiocoördinator
- ❖ 4 nieuwe collega's werden, gespreid over het werkjaar, verwelkomd en raakten vertrouwd met de CvT-werking of waren dat al uit een eerdere periode. Het is aangenaam te merken dat oud-leden geïnteresseerd blijven in een hernieuwd engagement in de commissie.

6.2. Voor 2023

- ❖ Topprioriteit blijft de realisatie van een nieuw werkingsbeleid in de nieuwe, veel grotere gevangenis
- ❖ Eens meer duidelijkheid over de bestemming van de stadsgevangenis, zal ook het hoe en wat van het werken met 2 of 1 CvT (contouren van de CvT's, werkprocessen, ...) een prominente plaats innemen. Op dat ogenblik zal ook opnieuw contact met de CTRG opgenomen worden.
- ❖ Het vertrouwd raken met Sharepoint enerzijds en anderzijds stap voor stap met de (digitale) systemen in de nieuwe gevangenisomgeving.
- ❖ Vinger aan de pols houden hoe zowel gedetineerden als personeel en directie op een correcte en menswaardige manier ingroeien in de nieuwe omgeving.
- ❖ Ad hoc mee zoeken naar oplossingen voor opstartproblemen die er uiteraard zullen zijn na de verhuis.
- ❖ Het zoeken van de beste weg om zowel de gedetineerden als het personeel steeds weer correct te informeren over opdracht, rol en werkwijze van de CvT om foutieve vragen en onnodige fricties wegens misbegrepen positie te vermijden.

Nagekomen bericht: Tijdens de nieuwjaarsontmoeting op 13 januari 2023 vernam de commissie dat de verhuisdatum van 11 februari opnieuw met een maand verdaagd werd. De vooropgestelde datum is momenteel: 11 maart 2023.

BIJLAGEN

Gevangenis Dendermonde

ONTHAALFOLDER

Deze onthaalfolder geeft korte antwoorden op uw eerste vragen. Uitgebreide informatie vindt u in het Huishoudelijk Reglement (HR) dat u ontving in het basispakket.

ONTHAALPAKKET

Wanneer u in de gevangenis aankomt, ontvangt u een pakket met kledij, linnengoed, het HR, eetgerei, enz. U dient hiervoor een document te tekenen. Indien u moet veranderen van cel, worden deze goederen meegenomen naar de nieuwe cel. Wanneer u de inrichting verlaat (bij vrijstelling of transfer), ontvangt u een doos waarin u alle voorwerpen plaatst. Die worden gecontroleerd in de badafdeling. Ontbrekende en/of beschadigde stukken, moet u vergoeden.

HET RAPPORTBRIEFJE

Dit is een belangrijk document. Elke vraag die u heeft, moet via een rapportbriefje gevraagd worden. Het is belangrijk dat u aanduidt voor welke dienst uw vraag bestemd is en dat u duidelijk omschrijft wat u juist wilt weten. De rapportbriefjes verkrijgt u via uw PBA en kan u 's morgens bij de koffiebedeling afgeven.

CEL EN CELINVENTARIS

Bij aankomst wordt u een cel toegewezen. De cel, het meubilair en de andere voorwerpen die er zich in bevinden, houdt u in de staat waarin u ze aangetroffen heeft. Een inventarisformulier van de cel wordt u voorgelegd ter ondertekening. Daarop kunt u eventuele opmerkingen neerschrijven over de staat van de cel. Als u geen opmerkingen heeft gendeeld, wordt verondersteld dat u de cel en de celinhouid in perfecte staat heeft aangetroffen. Elke beschadiging of vernietiging zult u moeten vergoeden. Bij opzettelijke beschadiging kan een tuchtschikking opgelegd worden.

ONTHAAL

Binnen de 24 u na uw aankomst, wordt u onthaald door de directie of het rapport en door de medische dienst. Binnen de 48 u na uw aankomst, wordt u eveneens opgeroepen door de Psychosociale Dienst (PSD).

BEROEP AANTEKENEN

Indien u beroep (binnen 24u voor raadmater – 30 dagen voor correctionele veroordeling) verzert (binnen 15 dagen in geval van vonnis bij verstek) wenst aan te tekenen, dient u aan de PBA het "boek van beroep" te vragen en daarin uw verklaring "beroep / verzert te willen aantekenen" noteren. Vergeet uw naam niet te vermelden. Voor meer info, wendt u tot uw advocaat, de PSD of de griffie.

ADVOCAAT

Indien u geen advocaat heeft kan u steeds beroep doen op een pro-deo advocaat. U vult het daartoe bestemde formulier in (te vragen aan de PBA op sectie), die dit aan de griffie bezorgt. U ontvangt enkele dagen later de naam en de gegevens van uw advocaat.

TELEFOON

Bij aankomst wordt aan alle inkomende gedetineerden (behalve bij secret) de kans geboden, de dag van aankomst, één kosteloos telefoongesprek te plegen. Nadat u bij de directeur op het rapport bent geweest krijgt u een telefoonkaart met een persoonlijke code. Deze kaart kunt u opladen via de kantine. Met deze code kunt u telefoneren vanop uw eigen cel. U kunt via de telefoon en de code eveneens het saldo van uw rekening in de gevangenis controleren.

Familie en derden kunnen u niet rechtstreeks telefonisch bereiken.

Indien het u **allereerste** verblijf in een gevangenis is, ontvangt u een **belkrediet van 1 euro belwaarde**

BEZOEK

Als **beklaagde (voorarrest)** kan u elke dag bezoek ontvangen.

De overige gedetineerden hebben recht op minimum drie bezoeken per week, gespreid over drie dagen (waarvan u zijn minst een dag in het weekend).

U vindt de bezoektijden en verdere afspraken omtrent het bezoek terug in het huishoudelijk reglement.

U kan bezoek ontvangen van uw **bloed- en aanverwanten** in rechte lijn (ouders, kinderen), van uw voogd, uw echtgenote, uw vaste partner, uw broers, zussen, ooms en tantes. Zij moeten bewijzen dat ze familie zijn (via identiteitsbewijs, trouwboekje, uittreksel uit bevolkingsregister). Bij aankomst kan u deze personen noteren op het "stamboomformulier".

Voor bezoek van **andere personen** vraagt u via een speciaal formulier de toestemming aan de directie.

Het bezoek gaat door in de **bezoekzaal of achter glas**. Dit wordt door de directeur bepaald.

Het bezoek dient te worden gereserveerd door de **gedetineerde**. Dit kan via het (blauwe) reservatieformulier dat u kunt bekomen bij de sectiebeambte. U reserveert steeds 2 dagen op voorhand.

Opgelet: uw bezoeker dient zich op tijd aan te melden, zoniet zal de toegang tot de gevangenis geweigerd worden.

Weekdagen

Shifts	Start inschrijving	Einde inschrijving	Start bezoek	Einde bezoek
1	12:30	13:00	13:15	14:15
2	14:00	14:30	14:45	15:45
3	virtueel	virtueel	virtueel	virtueel
4	18:00	18:30	18:45	19:45

Weekends / Feestdagen

Shifts	Start inschrijving	Einde inschrijving	Start bezoek	Einde bezoek
1	9:45	10:15	10:30	11:30
2	11:45	12:15	12:30	13:30
3	13:10	13:40	14:10	15:10
4	virtueel	virtueel	virtueel	virtueel
5	virtueel	virtueel	virtueel	virtueel

Woensdag en zaterdag : kinderboek (1 x per maand – inschrijven via rapportbriefje aan de Vlaamse Gemeenschap)

Woe	12:45	14:15	14:30	16:00
Zat	9:00	9:45	10:00	11:30

Virtueel bezoek

U kunt ook virtueel bezoek aanvragen (vergelijkbaar met Skype / facetime). U dient zelf in te staan voor de reserveratie via het (gele) reservatieformulier dat u kunt bekomen bij de sectie-beambte. Op dit formulier kunt u aangeven welke dag en welk uur uw voorkeur geniet. Gelieve erop toe te zien dat het e-mail adres van uw bezoeker correct is ingevuld. Uw bezoeker ontvangt een mail met de praktische informatie voor de installatie van het programma.

BRIEFWISSELING

De inkomende briefwisseling is enkel bestemd voor het ontvangen van brieven en kaarten. Een klein aantal postzegels wordt eenmalig toegelaten. Foto's (max. 10) worden toegelaten. Elk ander voorwerp (geld, cadeautjes) of pakket via de post wordt **niet** toegelaten.

Op de voorzijde vermeldt de afzender het adres van de gevangenis (**Gevangenis Dendermonde, Sint-Jacobstraat 26, 9200 Dendermonde**) alsook uw naam en voornaam. Het is aangewezen dat de afzender ook zijn

naam en adres steeds op de achterzijde van de enveloppe vermeldt.

Alle inkomende brieven worden geopend en aan een veiligheidscontrole onderworpen, met uitzondering van de briefwisseling van uw advocaat en van de instanties met wie u altijd onder gestolen omslag correspondentie mag voeren.

WANDELING

Als gedetineerde heeft u recht op één dagelijkse wandeling of een andere recreatieve activiteit van minstens één uur in de buitenlucht. De wandeling is gemeenschappelijk behoudens door de wet bepaalde uitzonderingen. Bv. omwille van een tuchtschikking kan het zijn dat u individueel moet wandelen.

De niet-werkers wandelen in de voormiddag, de werkers in de namiddag. De PBA kan u informeren wanneer de wandeling precies doorgaat.

In het HR kan u terugvinden welke voorwerpen mogen meegenomen worden naar de wandeling. Een geluidssignaal geeft aan wanneer u zich moet klaarmaken voor de wandeling. Dit betekent dat u kort daarna, bij het openen van de deur, klaarstaat. De beweging gebeurt in alle rust en zonder oponthoud (geen vragen, geen praatjes,).

SOCIALE LENING

Van zodra u 2 weken in de gevangenis verblijft en niet over geld beschikt, kan u een sociale lening aanvragen. Deze bedraagt 20 euro/maand. Met dit geld kan u een bestelling plaatsen op de kantine (bv. telefoon, tabak...). U schrijft hiervoor een rapportbriefje naar de dienst boekhouding, waarop u noteert dat u een sociale lening wenst. **Opgelet**: het gaat hier over een **lening**. Dit wil zeggen dat van zodra u geld op uw rekening heeft, wij het bedrag dat u geleend heeft **terugvorderen**. Om de sociale lening te kunnen krijgen, dient u ingeschreven te zijn op de **wachtlijst** voor werk.

FINANCIËLE VERRICHTINGEN

Het geld dat u bij opsluiting in bezit had, wordt op een **individuele rekening** op uw naam bij de boekhouding van de gevangenis geplaatst.

Familie/vrienden kunnen u geld opsturen via rekening IBAN: BE31 6792 0055 3055 - BIC: PCHQBE33, **steeds met vermelding van uw naam en voornaam**.

Bezoekers kunnen bij de boekhouding via **Bancontact** geld op uw rekening overschrijven.

Bent u zelf in het bezit van uw bankkaart, dan kan u via **Bancontact** geld overschrijven op uw gevangenisrekening.

Het is niet toegelaten om geld af te geven of te ontvangen tijdens het bezoek of om geld te ontvangen via briefwisseling.

KANTINE

U kan goederen aankopen via de kantine. De directeur heeft het recht om de hoeveelheden, die u van een bepaald product kan bestellen, te beperken. Op het moment dat u de bestelling **doorgeeft** moet u over voldoende geld op uw rekening beschikken. Voor de gewone kantine krijgt u elke week een bestelbon. U moet deze nauwkeurig invullen. Zet bovenaan de bestelbon steeds wat u het belangrijkste vindt. Vergeet uw naam niet te vermelden op de bestelbon.

KANTINE INKOMENDE

U kan, binnen **14 dagen** na uw opsluiting, **éénmalig** goederen aankopen via de speciale kantine (zoals telefoonkrediet, postzegels, toiletartikelen,...). Het bestelformulier (rood formulier) is te verkrijgen bij de PBA. De bestelde goederen worden de eerstvolgende werkdag bezorgd.

TELEVISIE / PC

Een televisie maakt deel uit van het celmeubilair. 3 TV-kanalen worden standaard gratis voorzien. Extra kanalen zijn betaald. De huurprijs voor één maand bedraagt 14 Euro. Het **aanvraagformulier** voor de huur van een televisietoestel vraagt u aan de PBA. Er wordt een **contract** opgemaakt, dat u ondertekent. U geeft dit formulier 's morgens af bij het ophalen van de post. De huurprijs is vooruit betaalbaar. Betaling gebeurt 1 maal per maand. Voor de huur van een PC wordt een waarborg gevraagd van 125€. Prijs per maand 19 euro.

DOUCHE

U kan **drie keer** per week douchen. De PBA kan u informeren wanneer uw sectie kan douchen. Wanneer u gaat douchen, draagt u de hiervoor voorziene pantoffels of de door u aangekochte badslippers. Scheermesje en/of scheerzeep wordt niet meegenomen naar de douche.

KLEDIJ

Het dragen van eigen **kledij** is toegelaten, mits deze geen signaal afgeven aan het metaaldetectie-portiek. Volgende **persoonlijke kledij** mag u in het bezit hebben: 3 paar schoenen, 10 slips, 10 paar kousen, 2 trainingsbroeken, 2 trainingsvesten, 2 shorts, 10 t-shirts. U mag steeds de eigen schoenen dragen. Voor bewegingen naar de beheersgang (bezoek, advocaat, griffie, boekhouding) dient u een fluo-hesje te dragen (kapstok aan het centrum).

Om kledij te laten binnenbrengen of buitengeven via uw bezoek, vult u een **aanvraagformulier** in. Dit formulier kan u bekomen bij de PBA.

LINNEN

Eén maal per week wordt u **gevangenskledij** (die u ontvangt bij aankomst) en **linnengoed** (zakdoek, keukenhanddoek,...) opgehaald, gecontroleerd en gewisseld.

U dient uw linnenzak met vuile was klaar te zetten achter uw celdeur. De kleedkamer ververst enkel de stukken die in deze linnenzak zitten (bv. voor 1 vuile T-shirt ontvangt u 1 propere T-shirt). Tweewekelijks worden ook de **takens** opgehaald en gewisseld. De PBA kan u meedelen wanneer dit op uw sectie gebeurt.

De **eigen kledij** kan meegegeven worden in de **blauwe waszak**. Het wassen van de eigen kledij is gratis.

Indien uw bezoek kledij wenst af te geven, kan dit elke dag tussen 9u en 16u. Uitzonderlijk kan, op aanvraag, een andere regeling worden toegestaan mits goedkeuring directie.

EREDIENST

U kan uw erkende godsdienst of levensbeschouwing individueel en in gemeenschap belijden. Dat betekent dat u zonder beperkingen kan deelnemen aan de erkende erediendiensten en de daarmee samenhangende gemeenschappelijke activiteiten, evenals aan de bijeenkomsten en activiteiten van de morele consultants. U kan ook schriftelijk een persoonlijk gesprek met een vertegenwoordiger van een erediendienst of morele consultant aanvragen. Dit gebeurt via een rapportbriefje.

WERK

Er zijn in onze gevangenis 2 types werkposten: **vertrouwensposten** en **niet-vertrouwensposten** (Andere posten). U kan zich bij aankomst onmiddellijk inschrijven voor "Andere posten". Het formulier "werk aanvraag" vraagt u aan de PBA. U duidt uw keuze aan en komt op de wachtlijst. Eenmaal het uw beurt is, en de aanvraag werd door de directie en medische dienst goedgekeurd, kan u beginnen werken. Na 1 maand werken kan u zich kandidaat stellen voor een vertrouwenspost. Wanneer u een tuchtverslag oploopt kan een maatregel opgelegd worden die verband houdt met werk.

Deze brochure bestaat ook in het Frans, Engels, Duits en Spaans.